EIROPAS
KOMISIJA

Strasbūrā, 26.11.2024.
COM(2024) 723 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko apstiprina Polijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko apstiprina Polijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. pantu,

ņemot vērā Regulu (ES) 2024/1263 un jo īpaši tās 17. pantu,

ņemot vērā Komisijas ieteikumu,

tā kā:

VISPĀRĪGI APSVĒRUMI

Reformētā ES ekonomikas pārvaldības sistēma stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Reformētās ES ekonomikas pārvaldības sistēmas pamatelementi ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību[1] kopā ar grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu[2] un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES par dalībvalstu budžeta struktūrām[3]. Šīs sistēmas mērķis ir nodrošināt valstu parāda ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, izmantojot reformas un investīcijas. Tā veicina valstu atbildību, un tajā ir likts uzsvars uz vidēju termiņu apvienojumā ar noteikumu efektīvu un saskaņotu izpildes panākšanu.

Jaunajā ekonomikas pārvaldības sistēmā būtiska vieta ir valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajiem plāniem, kurus dalībvalstis iesniedz Padomei un Komisijai. Šiem plāniem ir jāpalīdz sasniegt divus mērķus: i) nodrošināt, ka līdz korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka valdības budžeta deficīts tiek samazināts un vidējā termiņā saglabājas zem atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP, un ii) nodrošināt reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm. Tālab katrā plānā ir jāiekļauj vidēja termiņa saistības attiecībā uz neto izdevumu[4] virzību, kas faktiski paredz budžeta ierobežojumu uz plāna darbības laiku, kurš ir četri vai pieci gadi (atkarībā no dalībvalsts parastā sasaukuma perioda). Turklāt plānā ir jāpaskaidro, kā dalībvalsts nodrošinās reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

[3] Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[4] Neto izdevumi atbilstoši Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā sniegtajai definīcijai ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

pusgadā, jo īpaši konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (tai skaitā attiecīgā gadījumā tajos, kuri attiecas uz makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru (MNNP)), un kā dalībvalsts pievērsīsies Savienības kopīgajām prioritātēm. Fiskālās korekcijas periods ir četri gadi, taču to var pagarināt par ilgākais trim gadiem, ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu, kas atbilst Regulā (ES) 2024/1263 noteiktajiem kritērijiem.

Pēc tam, kad plāns ir iesniegts, Komisijai saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 ir jānovērtē, vai tas atbilst minētās regulas prasībām.

Pēc tam Padomei uz Komisijas ieteikuma pamata ir jāpieņem ieteikums, kurā nosaka attiecīgās dalībvalsts neto izdevumu virzību un attiecīgā gadījumā apstiprina reformu un investīciju jomas saistību kopumu, kas ir pamatā korekcijas perioda pagarināšanai.

APSVĒRUMI SAISTĪBĀ AR POLIJAS VALSTS VIDĒJA TERMIŅA FISKĀLI STRUKTURĀLO PLĀNU

Polija valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu Padomei un Komisijai iesniedza 2024. gada 9. oktobrī. Iesniegšana notika Regulas (ES) 2024/1263 36. pantā noteiktā termiņa pagarinājumā, kam bija piekritusi Komisija, ņemot vērā Polijas norādītos iemeslus.

Process pirms plāna iesniegšanas

Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 9. pantu 2024. gada 21. jūnijā nosūtīja Polijai atsauces trajektoriju[5]. Komisija publicēja šo atsauces trajektoriju 2024. gada 9. oktobrī[6]. Atsauces trajektorija ir balstīta uz risku un ļauj nodrošināt, ka līdz fiskālās korekcijas perioda beigām un, ja netiek veikti papildu budžeta pasākumi, pēc korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds vidējā termiņā ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka vispārējās valdības budžeta deficīts korekcijas periodā tiek samazināts zem 3 % no IKP un vidējā termiņā saglabājas zem minētās atsauces vērtības. Vidējs termiņš tiek definēts kā desmit gadu periods, kas seko korekcijas perioda beigām. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 6. panta d) punktu, 7. un 8. pantu atsauces trajektorija atbilst arī deficīta kritērijam, parāda ilgtspējas nosacījumam un deficīta noturības nosacījumam. Polijas atsauces trajektorija, balstoties uz Komisijas pieņēmumiem un pieņemot četru gadu korekcijas periodu, paredz, ka neto izdevumu pieaugums nedrīkstētu pārsniegt 1. tabulā sniegtās vērtības. Tas nozīmē, ka neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā (2025.–2028. gadā) ir 4,5 %.

---

5 Dalībvalstīm un Ekonomikas un finanšu komitejai nosūtāmie iepriekšējie norādījumi ietver trajektorijas ar korekcijas perioda pagarinājumu un bez tā (attiecīgi par četriem un septiņiem gadiem). Tas ietver arī galvenos sākotnējos nosacījumus un pamatā esošos pieņēmumus, kas izmantoti Komisijas vidēja termiņa valdības parāda prognozēšanas sistēmā. Atsauces trajektorija tika aprēķināta, pamatojoties uz metodiku, kas aprakstīta Komisijas 2023. gada parāda ilgtspējas pārskatā (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Tā pamatā ir Eiropas Komisijas 2024. gada pavasara prognoze un tās vidēja termiņa pagarinājums līdz 2033. gadam, un ilgtermiņa IKP pieaugums un novecošanas izmaksas atbilst kopīgajam Komisijas un Padomes 2024. gada ziņojumam par novecošanu (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#poland.

1. tabula. Atsauces trajektorija, ko Komisija Polijai iesniedza 2024. gada 21. jūnijā

	2025.	2026.	2027.	2028.	Vidēji 2025.–2028.
Neto izdevumu maksimālais pieaugums (gadā, %)	5,3	4,6	4,2	3,9	4,5

Avots: Komisijas aprēķini.

Polija un Komisija no 2024. gada jūlija līdz oktobrim risināja Regulas (ES) 2024/1263 12. pantā paredzēto tehnisko dialogu. Dialoga galvenās tēmas bija Polijas paredzētā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi (konkrētāk, potenciālā izlaide, procentu likmes, IKP deflators un fiskālie multiplikatori), novirze no neatlikšanas nosacījuma, kā arī reformas un investīcijas, ko paredzēts īstenot, lai reaģētu uz galvenajām Eiropas pusgada gaitā apzinātajām problēmām un pievērstos Savienības kopīgajām prioritātēm, kas ir taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, sociālā un ekonomiskā noturība, enerģētiskā drošība un aizsardzības spēju palielināšana.

Saskaņā ar Polijas plānā sniegto informāciju pirms iesniegšanas nenotika apspriešanās ar attiecīgajām valsts ieinteresētajām personām (arī sociālajiem partneriem), kā paredzēts Regulas (ES) 2024/1263 11. panta 3. punktā, saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 36. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētajiem pārejas noteikumiem. Tajā pašā laikā saskaņā ar informāciju, ko Polija sniedza savā plānā, 2024. gada septembrī Polija ar pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un sociālajiem partneriem valsts "Eiropas pusgada grupas" ietvaros iesaistījās diskusijā par ierosinātajām reformām un investīcijām.

Citi saistītie procesi

Padome 2024. gada 26. jūlijā konstatēja, ka Polijā pastāv pārmērīgs budžeta deficīts, jo nav ievērots deficīta kritērijs[7]. Šis ieteikums sakrīt ar Padomes ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu par pārmērīga valsts budžeta deficīta situācijas novēršanu Polijā[8]. Minēto ieteikumu vienlaicīga pieņemšana sakarā ar pielāgošanos jaunajai ekonomikas pārvaldības sistēmai un pārejai uz to nodrošina saskanību starp ieteiktajām korekcijām.

Padome 2024. gada 21. oktobrī adresēja Polijai vairākus konkrētai valstij adresētus ieteikumus (KVAI) Eiropas pusgada ietvaros[9].

PLĀNA KOPSAVILKUMS UN KOMISIJAS NOVĒRTĒJUMS

Turpmāk ir sniegts plāna novērtējums, ko Komisija veica saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 16. pantu.

Konteksts: makroekonomiskā un fiskālā situācija un perspektīvas

Ekonomiskā aktivitāte Polijā 2023. gadā pieauga par 0,1 %, pateicoties pozitīvam neto eksportam un aktīvai investēšanai, savukārt krājumi un privātais patēriņš radīja negatīvu ietekmi. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi sagaidāms, ka 2024. gadā ekonomika pieaugs par 3,0 %, pateicoties spēcīgam privātajam un publiskajam patēriņam, kā arī investīciju pozitīvajai ietekmei. Paredzams, ka 2025. gadā reālais IKP palielināsies par 3,6 %, jo patēriņš turpinās stabili augt un investēšanas temps piedzīvos kāpumu. Paredzams,

[7] https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2133/oj

[8] Ieteikums Padomes ieteikumam par pārmērīga budžeta deficīta stāvokļa novēršanu Polijā, 26.11.2024., COM(2024)956 final.

[9] Padomes Ieteikums par Polijas ekonomikas, budžeta un nodarbinātības politiku un struktūrpolitiku; vēl nav publicēts.

ka 2026. gadā reālais IKP palielināsies par 3,1 % – to pozitīvi ietekmēs privātais un valsts patēriņš, kā arī investīcijas. Paredzams, ka prognozes periodā (t. i., 2024.–2026. gada periodā) potenciālā IKP pieaugums Polijā būs nedaudz zem 3 %, kas ir mazāk nekā iepriekšējos gados, un tam par iemeslu būs mazāks darbaspēka ieguldījums. Bezdarba līmenis 2023. gadā bija 2,8 %, un saskaņā ar Komisijas prognozi tas 2024. gadā būs 2,9 %, 2025. gadā 2,8 % un 2026. gadā 2,7 %. Paredzams, ka inflācija (IKP deflators), kas 2023. gadā bija 9,5 %, 2024. gadā būs samazinājusies līdz 3,9 % un sasniegs 4,6 % 2025. gadā un 3,0 % 2026. gadā.

Fiskālā ziņā Polijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā bija 5,3 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi tas būs sasniedzis 5,8 % no IKP 2024. gadā un samazināsies līdz 5,6 % no IKP 2025. gadā un, balstoties uz nemainīgas politikas pieņēmumu, 5,3 % 2026. gadā. Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozē ir ņemts vērā Polijas 2025. gada budžeta projekts, kuru valdība valsts parlamentam ierosināja septembrī. Vispārējās valdības parāds 2023. gada beigās bija 49,7 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs palielinājusies līdz 54,7 %. Prognozēts, ka 2025. gada beigās tā pieaugs līdz 58,9 % un 2026. gada beigās līdz 62,4 % no IKP. Vidēja termiņa plānos norādītās politikas saistības kā tādas Komisijas fiskālajā prognozē netiek ņemtas vērā, iekams tās nav pamatotas ar ticami paziņotiem un pietiekami precizētiem konkrētiem politikas pasākumiem.

Plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie makroekonomiskie pieņēmumi

Polijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam, un tajā ir paredzēta fiskālā korekcija četru gadu laikā.

Plānā ir ietverta visa informācija, kas jāsniedz saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 13. pantu.

Plānā valsts uzņemas saistības panākt 2. tabulā sniegto neto izdevumu virzību, kas laikposmā no 2025. līdz 2028. gadam atbilst neto izdevumu vidējam pieaugumam 4,5 % apmērā. Korekcijas perioda (2025.–2028. gads) neto izdevumu vidējais pieaugums, kas paredzēts plānā, kopumā atbilst neto izdevumu vidējam pieaugumam[10], kas norādīts atsauces trajektorijā, kuru Komisija nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā. Plānā ir pieņemts, ka potenciālā IKP pieaugums samazināsies no 3,2 % 2024. gadā un 3,3 % 2025. gadā līdz 1,6 % 2028. gadā. Turklāt plānā paredzēts, ka IKP deflatora pieauguma temps palielināsies no 3,6 % 2024. gadā līdz 5,0 % 2025. gadā un pēc tam pakāpeniski samazināsies līdz 4,7 % 2026. gadā, 4,3 % 2027. gadā un 4,0 % 2028. gadā.

2. tabula. Polijas plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie pieņēmumi

	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā (2025.–2028. g.)
Neto izdevumu pieaugums (gadā, %)	12,5	6,3	4,4	4,0	3,5	4,5
Neto izdevumu pieaugums (kumulatīvi no 2023. gada bāzes, %)	12,5	19,6	24,9	29,9	34,4	n. p.
Potenciālā IKP pieaugums (%)	3,2	3,3	2,0	1,7	1,6	2,2
Inflācija (IKP deflatora pieaugums) (%)	3,6	5,0	4,7	4,3	4,0	4,5

Avots: Polijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns un Komisijas aprēķini.

[10] Atšķirība nav redzama noapaļošanas dēļ.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības parādu

Ja plānā norādītā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi īstenosies, vispārējās valdības parāds saskaņā ar plānu palielināsies no 54,6 % no IKP 2024. gadā līdz 61,3 % no IKP 2027. gadā un pēc tam samazināsies līdz 61,2 % no IKP korekcijas perioda beigās (2028. gadā), kā norādīts nākamajā tabulā. Paredzams, ka pēc korekcijas vidējā termiņā (t. i., līdz 2038. gadam) parāda attiecība saskaņā ar plānu turpinās samazināties un līdz 2038. gadam sasniegs 52,8 % no IKP. Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības parāds vidējā termiņā tiktu samazināts zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 60 % no IKP. Balstoties uz plānā norādītajiem pieņēmumiem, tas ir ticami, jo saskaņā ar visiem Komisijas parāda ilgtspējas analīzes deterministiskajiem stresa testiem tiek prognozēts, ka parāds līdz 2038. gadam būs zem 60 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta a) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz parādu.

3. tabula. Polijas plānā norādītā vispārējās valdības parāda un bilances attīstība

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2038
Valdības parāds (% no IKP)	49,6	54,6	58,4	60,9	61,3	61,2	52,8
Valdības bilance (% no IKP)	–5,1	–5,7	–5,5	–4,5	–3,7	–2,9	–2,0

Avots: Polijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības bilanci

Balstoties uz plānā norādīto neto izdevumu virzību un pieņēmumiem, vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies no 5,7 % no IKP 2024. gadā līdz 2,9 % no IKP 2028. gadā. Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības bilance korekcijas perioda beigās (2028. gadā) nepārsniegtu atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Arī desmit gadu periodā pēc korekcijas perioda (t. i., līdz 2038. gadam) valdības budžeta deficīts nepārsniegtu 3 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta b) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz deficītu.

Fiskālās korekcijas profils laikā

Plānā aprakstītās fiskālās korekcijas profils laikā, ko mēra kā izmaiņas strukturālajā primārajā bilancē, ir atlikts no 2025. gada uz 2026.–2028. gada periodu un atšķiras no Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktā minētās parasti piemērotās noklusējuma lineārās trajektorijas. Saskaņā ar plānu šī novirze no neatlikšanas nosacījuma saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 36. panta 1. punkta e) apakšpunkta pārejas noteikumu ir pamatota ar lielākiem izdevumiem, ko finansē ar ANM aizdevumiem un ES fondu līdzfinansējumu 2025. gadā (paredzams, ka tie palielināsies attiecīgi par 0,16 % un 0,03 % no IKP), kā arī ar aizsardzības investīciju pieaugumu 2025. gadā (plānotais pieaugums ir 0,25 % no IKP). Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas jomas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktā un 36. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktajam neatlikšanas nosacījumam un 36. panta 1. punkta e) apakšpunkta pārejas noteikumam.

4. tabula. Polijas plānā norādītā strukturālās primārās bilances attīstība

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.

Strukturālā primārā bilance (% no IKP)	–2,5	–2,9	–2,6	–1,5	–0,5	0,4
Strukturālās primārās bilances izmaiņas (procentp.)	n. p.	–0,4	0,3	1,1	1,0	1,0

Avots: Polijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Plāna atbilstība pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrai

Plānā noteiktā neto izdevumu virzība atbilst pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras prasībām (jo īpaši minimālajai ikgadējai strukturālajai korekcijai, kas noteikta Padomes Regulas (EK) 1467/97 3. panta 4. punkta trešajā daļā, pēc tam, kad kā būtisks faktors ņemts vērā plānotais aizsardzības investīciju pieaugums).

Plāna atbilstība deficīta noturības nosacījumam

Regulas (ES) 2024/1263 8. pantā noteiktā preventīvās daļas prasība attiecībā uz deficīta noturības nosacījumu, kuras mērķis ir nodrošināt kopēju rezervi attiecībā pret deficīta atsauces vērtību 3 % no IKP, uz Poliju neattiecas, jo deficītu ir plānots samazināt zem 3 % no IKP tikai pēdējā korekcijas perioda gadā.

Plāna atbilstība parāda ilgtspējas nosacījumam

Saskaņā ar plānu valdības parāds 2026.–2028. gada periodā būs 60 % līdz 90 % apmērā no IKP. Tomēr, tā kā saskaņā ar plānu valdības budžeta deficīts 2028. gadā samazināsies zem 3 % no IKP, kā rezultātā nākamajā gadā pēc korekcijas perioda beigām tiktu atcelts lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu, parāda ilgtspējas nosacījums plāna periodā nav piemērojams.

Plāna makroekonomiskie pieņēmumi

Plāna pamatā ir pieņēmumi, kas atšķiras no Komisijas pieņēmumiem, kurus tā Polijai nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā. Konkrēti, plānā izmantoti atšķirīgi pieņēmumi attiecībā uz deviņiem mainīgajiem lielumiem, proti, sākumpunktu (vispārējās valdības bilance 2024. gadā), potenciālā IKP pieaugumu, IKP deflatoru 2024. un 2025. gadā, reālā IKP pieaugumu 2024. un 2025. gadā, procentu likmēm, parāda struktūru, fiskālo multiplikatoru, atlikumu un plūsmu korekcijām, un tajā ietverts atlikts korekciju profils. Tālāk sniegts šo atšķirību novērtējums. Pieņēmumu atšķirības, kurām ir būtiskākā ietekme uz neto izdevumu vidējo pieaugumu, ir norādītas tālāk, par katru no pieņēmumiem sniedzot atsevišķu novērtējumu.

Saskaņā ar plāna pieņēmumu sākotnējā situācija ir sliktāka nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumu. Strukturālā primārā bilance iepriekšējos norādījumos bija –2,6 % no IKP, savukārt plānā tā ir –2,9 % no IKP. Plānā paredzētā zemākā strukturālā primārā bilance atspoguļo sliktākus budžeta rezultātus 2024. gada pirmajos trīs ceturkšņos, jo ieņēmumi ir mazāki, nekā gaidīts, jo īpaši no PVN un uzņēmumu ienākuma nodokļa; arī izdevumi ir lielāki, nekā gaidīts. Līdz ar to šis pieņēmums tiek uzskatīts par pienācīgi pamatotu un veicina mazāku vidējo neto izdevumu pieaugumu plānā paredzētajā korekcijas periodā nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem.

Plānā pieņemts, ka IKP deflators 2024. gadā sasniegs 3,6 %, 2025. gadā – 5,0 %, 2026. gadā – 4,7 %, 2027. gadā – 4,3 % un 2028. gadā – 4,0 %. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir lielāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Iepriekšējos

norādījumos Komisija prognozēja IKP deflatoru 4,5 % apmērā 2024. gadā un 4,2 % apmērā 2025. gadā. Atšķirība starp plānu un iepriekšējiem norādījumiem ir saistīta ar pārskatīto grafiku pilnīgai enerģētikas atbalsta pasākumu izbeigšanai, par kuru iepriekš tika pieņemts, ka tā notiks 2024. gada jūlijā, bet saskaņā ar spēkā esošajiem Polijas tiesību aktiem, kā paskaidrots plānā, un arī saskaņā ar Komisijas 2024. gada rudens prognozi izbeigšana atlikta līdz 2025. gada janvārim. IKP deflatora pieauguma prognozes atlikušajiem plāna gadiem ir nedaudz zemākas, nekā paredz vidēja termiņa konverģences noteikums, pamatojoties uz augstāku 2025. gada sākuma vērtību. Kopumā uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots.

Plānā pieņemts, ka nominālās netiešās procentu likmes 2024. gadā sasniegs 4,9 %, 2025. gadā – 5,2 %, 2026. gadā – 4,6 %, 2027. gadā – 4,5 % un 2028. gadā – 4,4 %. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir lielāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Komisijas iepriekšējos norādījumos tika pieņemts, ka nominālās netiešās procentu likmes 2024. gadā būs 4,8 %, 2025. gadā – 4,8 %, 2026. gadā – 5,1 %, 2027. gadā – 5,2 % un 2028. gadā – 5,4 %. Plānā noteiktās zemākās netiešās nominālās procentu likmes atspoguļo zemākas tirgus procentu likmes, lielāku parāda ar īstermiņa tirgus procentu likmēm īpatsvaru, lai atspoguļotu ievērojamo ilgtermiņa parāda vērtspapīru apjomu, kas emitēts ar mainīgām procentu likmēm, paredzamo centrālās bankas atsauces procentu likmju samazināšanu no 2025. gada un Polijas valsts parāda ļoti īso termiņu. Kopumā tiek uzskatīts, ka plāna pieņēmums ir pienācīgi pamatots, izmantojot jaunākus tirgus datus, detalizētāku parāda sadalījumu un valstij specifiskus faktorus, kas ir būtiski parāda prognozēm.

Kā minēts iepriekš, plānā ir pieņemts, ka fiskālās korekcijas profils laikā, ko mēra kā izmaiņas strukturālajā primārajā bilancē, ir atlikts uz 2026.–2028. gadu. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir mazāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Šīs atšķirības pamatā ir 19. apsvērumā uzskaitītie iemesli. Tajā pašā laikā neto izdevumu pieauguma temps 2025. gadā, ko Polija ir apņēmusies uzturēt, nozīmē lielāku strukturālās primārās bilances uzlabošanos 2025. gadā, nekā norādīts plānā, kura pamatā ir Komisijas vidēja termiņa valdības parāda prognozēšanas sistēma. Līdz ar to uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots.

Kopumā pienācīgi pamatotu pieņēmumu ietekme neitralizē sliktākā sākotnējā fiskālā stāvokļa ietekmi uz vidējo neto izdevumu pieaugumu. Pārējām pieņēmumu atšķirībām, lai gan tās ne vienmēr atbilst kopējai parādu ilgtspējas analīzes sistēmai, nav būtiskas ietekmes uz neto izdevumu vidējo pieaugumu salīdzinājumā ar Komisijas pieņēmumiem. Komisija ņems vērā iepriekš minēto plāna pieņēmumu novērtējumu turpmākajos novērtējumos par atbilstību neto izdevumu virzībai.

Plāna fiskālā stratēģija

Saskaņā ar plānā sniegto orientējošo fiskālo stratēģiju saistības attiecībā uz neto izdevumiem tiks īstenotas, gan iegrožojot izdevumus, gan diskrecionāri palielinot ieņēmumus. Plānotā fiskālā konsolidācija 2025. gadā ir balstīta uz plānotajiem izdevumiem un ieņēmumiem, kas iekļauti 2025. gada budžeta projektā. Tas ietver iedzīvotāju ienākuma nodokļa fiksēto robežvērtību fiskālo ietekmi, akcīzes nodokļa palielināšanu, zemākas PVN likmes atcelšanu pārtikai, to enerģētikas atbalsta pasākumu atcelšanu, kas tika pagarināti līdz 2024. gada

beigām, un dažu sociālo pabalstu nominālās vērtības iesaldēšanu (arī programma "Ģimene 800 plus" un aktīvu vecāku programma). Turpmākajos trīs plāna gados fiskālā konsolidācija ir jāpanāk ar pasākumiem gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ar aptuveni vienādu ieguldījumu no katras sadaļas. Galvenie ieņēmumu pasākumi 2026.–2028. gadā ietver iedzīvotāju ienākuma nodokļa nominālo robežvērtību turpmāku iesaldēšanu un akcīzes nodokļa palielināšanu alkoholam un tabakai. Attiecībā uz izdevumiem galvenie pasākumi ir valdības starppatēriņa un sociālās nodrošināšanas pabalstu, izņemot pensijas, nominālo līmeņu ierobežošana. Konkrēti veicamie politikas pasākumi tiks apstiprināti vai koriģēti un skaitliski izteikti gada budžetos. Tajā pašā laikā pastāv riski, kas apdraud plānā paredzētās orientējošās fiskālās stratēģijas īstenošanu un kas izriet no riskiem attiecībā uz makroekonomiskajiem pieņēmumiem, kuri ir plāna pamatā, un no pieaugošajām izdevumu vajadzībām aizsardzības jomā, kas var nozīmēt ierobežojumus citos neto izdevumu posteņos. 2025. gada budžetā, ko valdība valsts parlamentā iesniedza 2024. gada septembrī, ir konkretizēti politikas pasākumi, ar kuriem paredzēts īstenot saistības attiecībā uz 2025. gada neto izdevumiem.

Plānā iekļautās reformu un investīciju ieceres, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kuras apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm

Plānā ir aprakstīta plānotā politika attiecībā uz reformām un investīcijām, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kuras apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši KVAI, un pievērsties ES kopīgajām prioritātēm. Plānā ir iekļautas 14 reformas un investīcijas, kas vērstas uz ES kopīgajām prioritātēm, no kurām 11 tiek finansiāli atbalstītas no Atveseļošanas un noturības mehānisma un sešas – no kohēzijas politikas fondiem.

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, tostarp Regulas (ES) 2021/1119 noteiktie klimata mērķi" plāns ietver investīcijas ātrdarbīgā internetā, uzņēmumu robotizācijā un digitalizācijā, uzņēmumu digitālajā pārveidē, izmantojot mākoņdatošanu, kā arī reformas saistībā ar zaļo pārveidi pilsētu teritorijās un dzeramā ūdens kvalitāti un investīcijas ūdens resursu ilgtspējīgā izmantošanā. Minēto pasākumu mērķis ir risināt KVAI konstatētās problēmas, jo īpaši saistībā ar KVAI par uzņēmumu digitalizāciju (2024. un 2022. gada KVAI), inovācijām (2022. un 2019. gada KVAI), kā arī ūdens resursiem (2024. gada KVAI). Ar Polijas plānā atlasītajiem pasākumiem netiek risināti KVAI, kas saistīti ar zaļajām prasmēm (2023. gada KVAI), digitālajām prasmēm (2022. un 2020. gada KVAI), pieaugušo izglītību (2022. gada KVAI), privātajām investīcijām (2020. gada KVAI), kā arī publiskās pārvaldes digitalizāciju (2022. gada KVAI).

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "sociālā un ekonomiskā noturība, tostarp Eiropas sociālo tiesību pīlārs" plānā ir iekļauta reforma, ar kuru paredzēts veicināt inovāciju un ekonomikas konkurētspēju, pastiprinot rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, pasākumi, kas uzlabo mazo un vidējo uzņēmumu piekļuvi publiskajiem iepirkumiem, kā arī ilgtermiņa aprūpes sistēmas reforma. Minēto pasākumu mērķis ir risināt KVAI konstatētās problēmas, jo īpaši saistībā ar KVAI par ilgtermiņa aprūpi (2024., 2022. un 2019. gada KVAI), kā arī publisko iepirkumu (2024. gada KVAI). Ar Polijas plānā atlasītajiem pasākumiem netiek reaģēts uz KVAI, kas saistīti ar publisko izdevumu efektivitātes uzlabošanu (2024., 2023., 2022., 2020. un 2019. gada KVAI), sociālo pabalstu mērķtiecīgāku izmantošanu (2024., 2023., 2022. un 2020. gada KVAI), pensiju sistēmas adekvātuma un ilgtspējas nodrošināšanu nākotnē (2024., 2023., 2022. un 2019. gada KVAI), veselības aprūpes sistēmas noturības, piekļūstamības un lietderības uzlabošanu (2022., 2020. un 2019. gada KVAI), sabiedriskās apspriešanas un sociālo partneru iesaistes uzlabošanu (2022., 2020. un 2019. gada KVAI), kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības nodrošināšanu (2022. un 2019. gada KVAI), šķēršļu novēršanu pastāvīgākiem nodarbinātības veidiem, arī sociālā nodrošinājuma iemaksu attiecināšanu uz civiltiesiskiem līgumiem (2022. un 2019. gada KVAI), nepietiekami pārstāvēto grupu dalību

darba tirgū (2024., 2022. un 2019. gada KVAI), kā arī bērnu aprūpes pieejamības uzlabošanu (2022. un 2019. gada KVAI).

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "enerģētiskā drošība" plānā ir iekļauta vēja enerģijas reforma, kā arī investīcijas atkrastes vējparkos, enerģijas uzkrāšanas sistēmās, ūdeņraža tehnoloģijās, enerģētikas infrastruktūrā, kā arī energoefektivitātes un atjaunīgās enerģijas atbalsta pasākumos. Minēto pasākumu mērķis ir risināt KVAI konstatētās problēmas, jo īpaši saistībā ar KVAI par centralizēto siltumapgādi (2024. gada KVAI), atjaunīgo enerģiju un energoefektivitāti (2023. un 2022. gada KVAI) un energoinfrastruktūru (2019. gada KVAI). Ar Polijas plānā atlasītajiem pasākumiem netiek reaģēts uz KVAI, kas saistīti ar ilgtspējīgu transportu (2023., 2022., 2020. un 2019. gada KVAI).

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "aizsardzības spējas" plānā ir iekļauta informācija par investīcijām Polijas aizsardzības spēju stiprināšanai ES un NATO kontekstā. Paredzams, ka izdevumi aizsardzībai palielināsies no 2,6 % no IKP 2024. gadā līdz 2,8 % no IKP 2025. gadā, ieskaitot 0,25 procentpunktu pieaugumu militārajās investīcijās (attiecīgi no 0,7 % no IKP līdz 0,9 % no IKP). Nākamajos korekcijas perioda gados aizsardzības izdevumi ir paredzēti vismaz 3 % apmērā no IKP (naudas izteiksmē), kā noteikts valsts tiesību aktos.

Plānā ir sniegta informācija par to, kā tas saskan ar kohēzijas politikas fondiem un Polijas atveseļošanas un noturības plānu (ANP) un attiecīgā gadījumā papildina tos. Plānā iekļauto pasākumu lielāko daļu finansē no ANP līdzekļiem. Pasākumi, kas neattiecas uz ANP, ir saistīti ar rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, publiskā iepirkuma uzlabošanu un dzeramā ūdens nodrošināšanu. Kohēzijas politikas fondu finansējums papildus piešķirts sešiem pasākumiem.

Plānā ir sniegts pārskats par Polijas publisko investīciju vajadzībām attiecībā uz ES kopīgajām prioritātēm. Attiecībā uz taisnīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos, kā arī enerģētisko drošību plānā ir minēti ziņojuma par Eiropas konkurētspējas nākotni[11] konstatējumi, kuros uzsvērts, ka ir vajadzīgas investīcijas, lai pazeminātu enerģijas cenas, arī izmantojot ANP investīcijas atjaunīgā ūdeņraža ražošanā un uzglabāšanā un vējparku būvniecībā, kā arī norādīts uz nepieciešamību uzlabot digitālās prasmes un piekļuvi ātrdarbīgam internetam. Attiecībā uz sociālo un ekonomisko noturību plānā ir uzsvērta nepieciešamība panākt lielāku ekonomisko neatkarību, arī nodrošinot galveno kritiski svarīgo izejvielu un pusvadītāju piegādes ķēžu drošību. Plānā arī paskaidrots, ka dažās publiskās politikas jomās, tajā skaitā enerģētikas, veselības, sociālajā un izglītības politikā, notiek reformu un investīciju pārskatīšana, kas ierobežo iespējas precīzāk novērtēt investīciju vajadzības līdz 2028. gadam. Attiecībā uz aizsardzības spēju veidošanu plānā ir iekļauts aizsardzības izdevumu palielinājums virs 2 % no IKP saskaņā ar NATO saistībām. Plānā norādīts arī uz mainīgajiem ārējiem apstākļiem, tajā skaitā Krievijas agresijas karu, un ES jaunajām stratēģiskajām prioritātēm un no tā izrietošajām investīciju vajadzībām.

Komisijas novērtējuma secinājums

Kopumā Komisija uzskata, ka Polijas plāns atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

VISPĀRĪGS SECINĀJUMS

Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 17. pantu Padomei būtu jāiesaka Polijai plānā noteiktā neto izdevumu virzība,

[11] Draghi, M., *The future of European competitiveness*, Eiropas Komisija, 2024. gada septembris.

AR ŠO IESAKA Polijai rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka neto izdevumu pieaugums nepārsniedz šā ieteikuma I pielikumā noteiktos maksimumus.

Turklāt Padome aicina Poliju nodrošināt reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, un pievēršoties Savienības kopīgajām prioritātēm.

I PIELIKUMS

Neto izdevumu maksimālie pieauguma tempi
(gada un kumulatīvie pieauguma tempi nominālā izteiksmē)

Polija

Gadi		2025.	2026.	2027.	2028.
Pieauguma tempi (%)	Katru gadu	6,3	4,4	4,0	3,5
	Kumulatīvi(*)	19,6	24,9	29,9	34,4

(*) Kumulatīvos pieauguma tempus aprēķina, par bāzes gadu ņemot 2023. gadu.

Strasbūrā,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs